

ዳኞች፡- እትመት አሰፋ

ፀሐይ መንክር

ኑረዲን ከድር

መላኩ ካሣዬ

እስቲበል አንዱዓለም

አመልካች፡- አቶ ዘውድነህ አባተ መኮንን

ተጠሪ፡- ወ/ሮ ከበቡሽ ጋሻው ተገኝ

መዝገቡ የተቀጠረው ለምርመራ ሲሆን በዚህ አግባብ ተመርምሮ የሚከተለው ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍርድ

ለዚህ የሰበር ክርክር መነሻ የሆነው ጉዳይ የሁከት ይወገድ ክርክርን የተመለከተ ሲሆን አመልካች በስር ፍ/ቤት ከላሽ እና ተከላሽ በሚያደርጉት ክርክር ጣልቃ ገብቼ እንድከራከር ይፈቀድልኝ በማለት ያቀረቡትን ክስ መነሻ ያደረገ ሲሆን አመልካች በፌደራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ጣልቃ ገብ የነበሩ ሲሆን ተጠሪ ከላሽ ነበሩ፡፡

አመልካች በስር ፍርድ ቤት ባቀረቡት የጣልቃ ገብነት አቤቱታም የስር ከላሽ እና ተከላሽ የሚከራከሩበት በቦሌ ክ/ክ/ወ/10 የቤት ቁጥር አዲስ የሆነው ቤት አመልካች ጳጉሜ 01 ቀን 2008 ዓ.ም በተጻፈ የመኖሪያ ቤት ሽያጭ ውል ስምምነት በሰነዶች ማረጋገጫና ምዝገባ ጽ/ቤት በቁ/ቅ8/283/2ለ/2008 በ01/13/08 ዓ.ም የስር ተከላሽ ቤቱን እና ቤቱን የተመለከቱ ሰነዶችን ሽጦልኝ እና አስረክቦኝ በቤቱ በመጠቀም ላይ ስለምገኝ ክርክር ለተነሰበት ቤት ባለቤት እና ባለሙብት ስለሆንኩ በፍ/ሰ/ሰ/ሕ/ቁ 41(2) መሰረት ጣልቃ ገብቼ መከራከር ይገባኛል በማለት አመልክተዋል፡፡

ተጠሪ በሰጡት መልስ ጣልቃ ገብ ያያያዙት ማስረጃ ውል ከስር ተከላሽ ጋር ውል እንደተዋዋሉ ያስረዳል እንጂ የይዘታ ማረጋገጫውና የግንባታ ፍቃዱ አሁንም በስር ተከላሽ በአቶ ደረጃ ደፋሩ ስም መሆኑን ከቀረበው ማስረጃ መረዳት ይቻላል ክርክሩም አቶ ደረጃ ደፋሩ የተጠሪን አጥር

በማፍረስ እና በግቢይ ላይ መንገድ በማውጣት የፈጠረውን ሁከት እንዲወገድልኝ በማለት አቤቱታ አቀረብኩ እንጂ የአመልካችን መብት አልነካሁም በማለት ተከራክረዋል፡፡

የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት አመልካች ባቀረቡት የጣልቃ ገብ አቤቱታ ላይ የተጠሪን አስተያያዥ በመቀበል በሰጠው ብይን ተጠሪ እና የስር ተከላሽ የሚከራከሩበት ቤት አመልካች ከስር ተከላሽ የገዛሁት ቤት ነው በማለት የባለቤትነትን አቤቱታ ማቅረባቸውን፣ ተጠሪ በስር ተከላሽ ላይ የሁከት ይወገድልኝ ክስ አቅርቦ እያለ እና ሁከቱም ተፈጠረብኝ ያለው በተጠሪ መኖሪያ ቤት ላይ ሆኖ እያለ አመልካች ደግሞ በስር ተከላሽ የመኖሪያ ቤት ክርክር የባለቤትነት ክርክር እንዲያደርጉ ጣልቃ እንዲገቡ መጠያቻቸው አግባብነት የሌለው እና ተጠሪ ከቀረበው ክስ ጋር ተመሳሳይነት የሌለው እና የአመልካችንም መብትና ጥቅም የሚነካ ስላልሆነ አመልካች በጉዳዩ ላይ ጣልቃ ገብቶ የሚከራከርበት የህግ አግባብ የለም በማለት አቤቱታው በብይን ውድቅ አድርጎታል፡፡

ጉዳዩን በይግባኝ የተመለከተው የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤትም አመልካች ከስር ተከላሽ ላይ የካርታ ቁጥር 10/55/4/12/36823/00 የሆነ ቤት ገዛሁ ቢሉም ክርክር ባስነሰው ይዘታ /መንገድ/ ላይ ያላቸውን መብትና ጥቅም አላስረዱም በማለት የስር ፍርድ ቤትን ውሳኔ አጽንቷል፡፡

አመልካች ባቀረቡት የሰበር አቤቱታም በፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ተከላሽ እና ተጠሪዎ አጎራባች መሆናቸውን፣ ተከላሽ ሁከት ፈጠሩበት የተባለውን ቤት ለአመልካች ሽጠውልኝ የተከላሽ መብትና ግዴታ ሁሉ ጳጉሜ 1 ቀን 2008 ዓም ቤቱን ገዝቼ ወደኔ እንዲዛወር ማድረጌ፣ የስር ተከላሽም ሆነ አመልካች በሌለንበት ክርክሩ ተሰምቶ ውሳኔ ቢሰጥ በተለይ በአመልካች ላይ ሊመለስ የማይችል ጉዳት ሊደርስብኝ ስለሚችል ወደ ክርክሩ ጣልቃ በመግባት ተጠሪዎ በቤቱ ባለቤት በነበሩት አቶ ደረጃ ደፋሩ ላይ የመሰረቱት የሁከት ይወገድልኝ ክስ የተሳሳተና በአንፃሩ ሁከት ፈጥረው በመካከላችን 8 ሜትር መንገድ ዘግተው መውጫ መግቢያ ያሰጡኝና ሕገ ወጥ ግንባታ ያደረጉት ሁከትም የፈጠሩት ተጠሪዎ ራሳቸው መሆናቸውን አስረድቼ ክሱ እንዳላዘጋ ወደ ክርክሩ አትገቢም መባሌ አግባብ አይደለም፤

አመልካች ሁከት ተፈጠረብኝ የሚሉትን መንገድ ዘግተው ከተፈቀደላቸው ይዘታ አልፎ የፈጸሙት ግንባታ ሕገ ወጥ በመሆኑ ግንባታውን እንዲያቆሙ መስተዳድሩ በስልጣኑ መሰረት ሕጋዊ ትዕዛዝ መስጠቱ ሁከት አንደማያሰኘው ማስረዳት እንድችል ጣልቃ ሳያስገባኝ በክርክሩ መብትና ጥቅም የለውም በማለት የሰጠው ፍርድ እና የፌ/ጠ/ፍ/ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት በመ/ቁ 37742 እና 77322 ክርክር ከተነሳበት ንብረት ጋር ግንኙነትና መብት ያለው አመልካች በማስረጃ የተደገፈ ጥያቄ ካቀረበ ወደ ክርክሩ ገብቶ ሙግቱን እንዲያቀርብ መፍቀድ ይገባዋል እንጂ ፍ/ቤቶች ሌላ ምክንያት በመስጠት ክርክሩን እንዳያቀርብ ሊያግዱ አይገባም በማለት የሰጠው

አስገዳጅ ውሳኔ መሰረት ያላደረገ በመሆኑ የተሰጠው ብይን መሰረታዊ የሕግ ስሕተት የተፈፀመበት በመሆኑ እንዲሻርልኝ በማለት አመልክተዋል።

የስር ተከላሽ የነበሩት ግለሰብ የነበራቸውን ቤት እና ይዞታ ለአሁን አመልካች በሽያጭ አስተላልፊዋል በተባለበት እና የስር ተከላሽ በአሁኗ ተጠሪ ይዞታ ላይ ሁከት ፈጥረዋል የተባለው ከዚህ ለአመልካቹ ካስተላለፉት ይዞታ ጋር በተያያዘ ሁኔታ መሆኑ በተገለጸበት ሁኔታ እንዲሁም በክርክሩ መጨረሻ የሚሰጠው ውሳኔ የአመልካቹን መብትና ጥቅም ሊነካ እንደሚችል ግምት መውሰድ በሚቻልበት ሁኔታ አመልካች በጣልቃ ገብነት ገብተው ለመከራከር ያቀረቡት ጥያቄ ውድቅ የመደረጉ አግባብ ለማግራት የሰበር አቤቱታው ያስቀርባል ከተባለ በኋላ ተጠሪ በሰጡት መልስ አመልካች ከገዙት ቤት ካርታ ላይ ያልተመለከተ እና ተያያዥነት የሌለው ሲሆን በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር መንገዶች ባለስልጣን የመንገድ ፕላን የሌለውና ገና ለወደፊት ምን አልባት አስፈቅዳለሁ ብለው የገመቱትን ቤት መንገድ እንጂ በአሁኑ ደረጃም ሆነ ከመግዛታቸውም በፊት ከገዙም በኋላ መንገድ ነው ተብሎ የተሰጠው ፕላን እውቅና የለውም።

በአጠቃላይ አመልካች የጣልቃ ልግባ ጥያቄ ያቀረቡበት ጉዳይ ተጠሪ በስር ፍ/ቤት ሁከት ይወገድልኝ በማለት ካቀረብኩበት አቤቱታ ጋር ምንም የሚያገናኘው ነገር የሌለበት እና የአመልካችን መብትና ጥቅምን የማይነካ በመሆኑ መብትና ጥቅም ስለሌለው በክርክሩ ጣልቃ መግባት የለብህም ተብሎ የተሰጠው ውሳኔ አግባብ ያለውና የሕግ ስሕተት የተፈፀመበት ባለመሆኑ የስር ፍ/ቤቶች ውሳኔ እንዲፀናልኝ በማለት ተከራክረዋል። አመልካች የመልስ መልሳቸውን በማቅረብ ክርክራቸውን አጠናክረዋል።

በአጠቃላይ የግራ ቀኝ ክርክር ከላይ የተመለከተው ሲሆን እኛም የሰበር ክርክሩን ያስቀርባል ከተባለበት ነጥብ፣ ከተገቢው ህግና፣ከስር ፍርድ ቤት ክርክር አንፃር እንደሚከተለው መርምረንዋል።

በመሰረቱ ከክርክር አመራር መርህ አንፃር የክርክሩን አድማስ ቅጥ የለሽ የሚያደርጉትን እና መዘግየትን የሚያስከትሉ አዳዲስ ጭብጦችን በማስቀረት ለጉዳዩ መጨረሻ እንዲኖረው ማድረግ የአንድ ፍርድ ቤት መሰረታዊ ግዴታው ነው። በፍ/ብ/ስ/ስ/ህ/ቁ.41 መሰረት የጣልቃ ገብነት አቤቱታ ያቀረበው ወገን በተጀመረው ክርክር መብት ወይም ጥቅም ያለው መሆኑ መረጋገጡ ግዴታ ቢሆንም ጣልቃ ገብ እንዲሆን የተፈቀደለት ወገን ፍፁም የተለየና ቀደም ሲል ከተጀመረው ክርክር የማይጣጣም አዲስ ጭብጥና ጥያቄ ይዞ እንዲቀርብ ግን ሊፈቀድለት አይገባም። የግሉን የዳኝነት ጥያቄ ይዞ የሚቀርብ አቤቱታ አቅራቢ በፍ/ብ/ስ/ስ/ህ/ቁ.41 መሰረት ጣልቃ ገብ ሆኖ እንዲከራከር ሊፈቀድለት የሚችልበት የህግ አግባብ አይኖርም።

የጣልቃ ገብነትን አቤቱታ ለመቀበል በሁለቱ ተከራካሪ ወገኖች መካከል በተጀመረው ሙግትና በኋላም በሚሰጠው ውሳኔ አፈፃፀም ጣልቃ ገብ ሆኖ መከራከር የሚፈልገው ጥቅሙ ይነካል? ወይስ አይነካም? የሚለው መሰረታዊ መስፈርት በመሆኑ አቤቱታው ተቀባይነት ሊያገኝ የሚችለው በክርክሩና ክርክሩን ተከትሎ በተሰጠው ውሳኔ አፈፃፀም ወቅት መብቱ የሚነካ መሆኑ ሲረጋገጥ ብቻ ነው። አሁን በያዝነው ጉዳይ በስር ፍርድ ቤት ውሳኔ ላይ እደተመለከተው ተጠሪ በስር ተከላሽ ላይ በስር ፍርድ ቤት ክሱን ያቀረቡት በጊቢዬ ውስጥ የማከናወነውን ግንባታ ግቢዬ ውስጥ በመግባት እንዳልገባና እንዳልጠቀም አድርጎኛል በዚህም የሁከት ተገባር ፈፀሟል በማለት የስር ተከላሽ የግል የሆነው የሁከት ተገባር እንዲወገድላቸው ሲሆን ፍርድ ቤቱ የቀረበው ክስ በተገቢው ማስረጃ በረጋገጥ እንኳ ለጉዳዩ የሚሰጠው የስር ተከላሽ ፈፀሙት የተባለውን ድርጊት ብቻ መሰረት የሚያደርግ በመሆኑ አመልካች በተጠሪ በስር ፍርድ ቤት የቀረበውን ክስ መሰረት ያደረገው ክርክር መብትና ጥቅሜን የሚነካ ነው በማለት ጣልቃ ለመግባት መጠየቃቸው የሚያሳምን ሆኖ አልተገኘም።

በአጠቃላይ ተጠሪ በስር ፍርድ ቤት ያቀረቡት ክስ የስር ተከላሽ ፈፀመ ያሉትን የሁከት ተገባር መሰረት ያደረገ በመሆኑ አመልካች ደግሞ ወደ ክርክር ጣልቃ ለመግባት መነሻ ያደረጉት በግዢ አገኘሁ የሚሉትን ቤትና ይዞታ አስመልክቶ የመፋለም ክስን መሰረት በማድረግ ውሳኔው በቤቱ ላይ ያለኝን መብት ያጣብባል በማለት በመሆኑ አመልካች በቤትና በቦታው ላይ አለኝ የሚሉት መብት የስር ተከላሽን የግል ተገባር መሰረት አድርጎ የቀረበን ክስ መርምሮ ለሁከት ይወገድልኝ ክስ ተገቢውን እልባት በሚሰጠው የስር ፍርድ ቤት ውሳኔ ሊጣበብ የሚችልበት የህግ አግባብ ባለመኖሩ የስር የፌደራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ይህንኑ መሰረት በማድረግ የአመልካችን የጣልቃ ገብነት አቤቱታ ውድቅ ማድረጉ ህጉን መሰረት ያደረገ በመሆኑ ፤ ጉዳዩን በይግባኝ ያየው የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤትም የአመልካች የጣልቃ ገብነት አቤቱታው ተመርምሮ ጉዳዩ እልባት ባላገኘበት ወደ ፍሬ ጉዳዩ ክርክር በመግባት የስር ተከላሽ የሌላቸውን መብት ለአመልካች ሊያተላለፉ አይችሉም በማለት የስር ተከላሽን የግል ተገባር መነሻ በማድረግ በቀረበው የሁከት ይወገድልኝ ክርክር ላይ አመልካች ክርክር ባስነሳው ይዞታ ላይ መብትና ጥቅም የላቸውም በማለት መወሰኑ አግባብ ባይሆንም ከውጤት አንፃር የስር ፍርድ ቤትን ብይን ማፅናቱ አግባብ በመሆኑ ተከታዩን ውሳኔ ሰጥተናል።

ውሳኔ

1. የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በመ/ቁ 84139 በቀን 16/07/2011 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ እና የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ 231614 በቀን 03/02/2012 ዓ.ም በዋለው ችሎት የሰጠው ውሳኔ ከውጤት አንፃር በፍ/ስ/ስ/ሀ/ቁ.348(1) መሰረት ፀንተዋል።

2. በዚህ መዝገብ በፍ/ስ/ስ/ሕ/ቁ 332 መሰረት በቀን 14/2/2012 ዓ.ም የተሰጠው ዕግድ ተነስቷል። ይጻፍ።

3. ግራ ቀኝ በሰበር ክርክሩ ምክንያት ያወጡትን ወጪና ኪሳራ ይቻቻሉ።

መዝገቡ ተዘግቷል። ይመለስ።